

2

Evolució de l'entorn i del sector

Evolució de l'entorn i del sector

L'any 2008 ha estat un exercici complex en el qual s'han constatat els símptomes de recessió que s'entreveien el 2007. Tensions de liquiditat, caiguda dels beneficis, crisis de solvència, fallides bancàries i l'augment de les primes de risc han caracteritzat el panorama financer internacional. Els principals índexs borsaris dels països desenvolupats han caigut un 40% de mitjana i a més, el 2008, les economies del Japó i la Unió Europea han entrat oficialment en recessió, ja que han mostrat creixements negatius del PIB, mentre que la dels Estats Units ho ha fet durant els primers mesos del 2009.

El panorama macroeconòmic espanyol no és aliè a aquest context internacional i hi destaquen l'evolució negativa d'indicadors econòmics com el PIB i l'atur. Al llarg de l'any passat, però, s'han disposat diverses mesures, tant financeres –fons d'adquisició d'actius, avals per a emissió de deute o les línies ICO– com fiscals –fons d'inversió municipal, baixada d'impostos o devolució parcial IRPF–, amb l'objectiu d'incrementar la liquiditat i revitalitzar el PIB.

Malgrat la conjuntura, en el sector assegurador espanyol s'han registrat repunts positius en el total de primes contractades el 2008, que van arribar als 59.036 milions d'euros, amb un creixement del 8% respecte a l'exercici 2007, en el qual van ser 54.648 milions d'euros. L'evolució de les assegurances de vida, amb un creixement del 15%, destaca respecte a la progressió més discreta de les assegurances de no-vida, del 2%. El volum d'estalvi gestionat en assegurances de vida va pujar a 136.133 milions d'euros, la qual cosa suposa un 2% més que el 2007. Aquesta dada revela l'alta volatilitat de l'estalvi, ja que s'ha registrat un creixement molt elevat en primes que no es veu reflectit en

un creixement proporcional del volum d'estalvi gestionat.

Pel que fa a les assegurances de no-vida, el volum total de primes va ser de 32.429 milions d'euros, un 2% més que l'any anterior, xifra que constata l'alentiment del ritme de creixement iniciat el 2007, que va ser del 5%. Cal destacar que la crisi econòmica ha impactat especialment en el ram d'assegurances d'automòbils, que ha registrat una caiguda del 2%, per sota dels creixements del 5% i el 7% registrats el 2007 i el 2006, respectivament.

D'altra banda, l'impacte de les turbulències financeres i el descens de les aportacions han estat especialment significatius en el cas dels plans de pensions. Concretament, durant l'exercici 2008, el volum d'estalvi del sector ha disminuït un 9% respecte a l'any anterior.

Novetats legislatives

Entre les principals novetats legislatives de l'any 2008 destaca, en matèria de protecció de dades personals, el Reial Decret 1720/2007, que va entrar en vigor amb caràcter general el 19 d'abril de 2008. Aquesta nova ordenació posa l'èmfasi en tot allò relacionat amb les mesures de seguretat que s'han d'aplicar als tractaments no automatitzats d'informació. Sota aquesta nova llei, s'han establert uns criteris d'arxivament que garanteixen la correcta conservació dels documents i l'exercici del dret d'oposició al tractament, rectificació i cancel·lació de les dades.

D'altra banda, l'ordre EHA407/2008, de 7 de febrer, ha disposat el desenvolupament de la normativa de plans i fons de pensions en matèria financeroactuarial, del règim d'inversions i de procediments registrals.

El volum d'estalvi dipositat en assegurances de vida va créixer un 2% respecte a l'any anterior, el mateix creixement mostrat pel conjunt de rams de no-vida en primes

Conjuntura econòmica i estalvi familiar

Borses

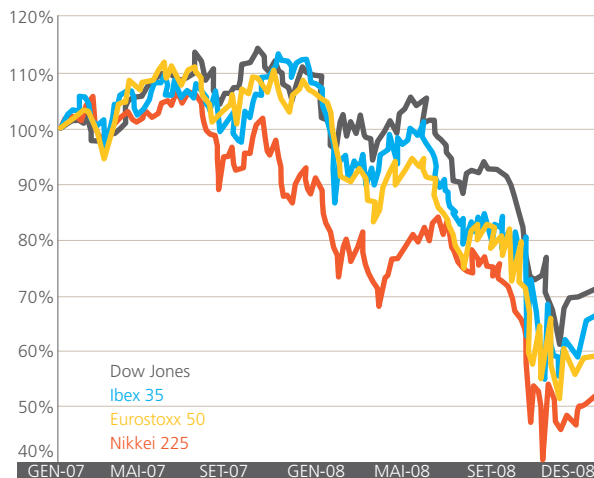
L'evolució dels mercats de capitals ha trencat completament la tendència alcista que s'havia registrat a les borses internacionals en els últims anys. Després dels ajustaments iniciats a finals del 2007, el 2008 s'han succeït fortes caigudes en tots els índexs dels països desenvolupats, amb caigudes situades entre el 30% i el 50%. Els índexs borsaris de les economies emergents no s'han desmarcat d'aquesta tendència i han mostrat

importantes revaloracions negatives. Els índexs específics per als sectors financer i assegurador, en particular, no s'han mantingut al marge de la recessió general del conjunt de les borses, amb caigudes per exemple de més del 50% en el cas de l'índex Ibex 35 Banks. En aquest escenari, la revaloració negativa dels mercats ha contribuït a reduir el valor de l'estalvi gestionat en assegurances de vida i plans de pensions que tenen participacions en renda variable.

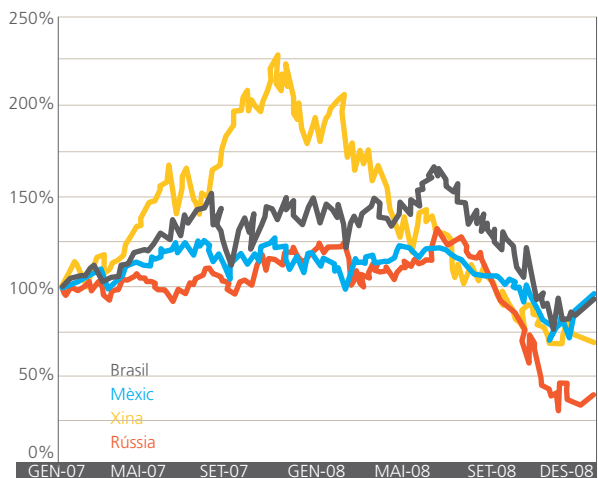
Després dels ajustaments iniciats a finals del 2007, el 2008 s'han succeït fortes caigudes en tots els índexs borsaris, incloent-hi els de les economies emergents

Borses Internacionals

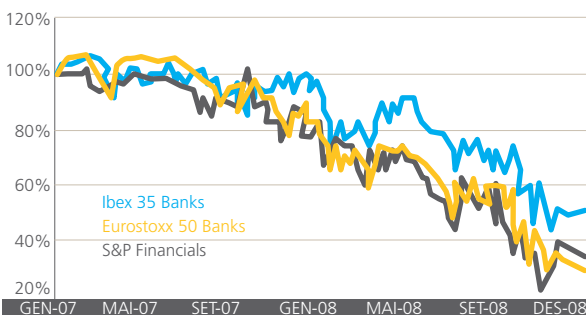
Països desenvolupats

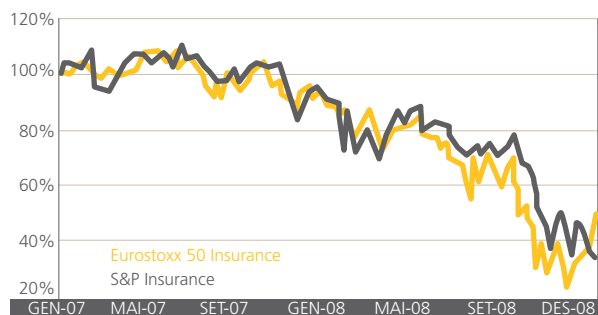
Països emergents

Sector bancari

Sector assegurador

Font: Servei d'Estudis de "la Caixa". 100% gener 2007.

Tipus d'interès

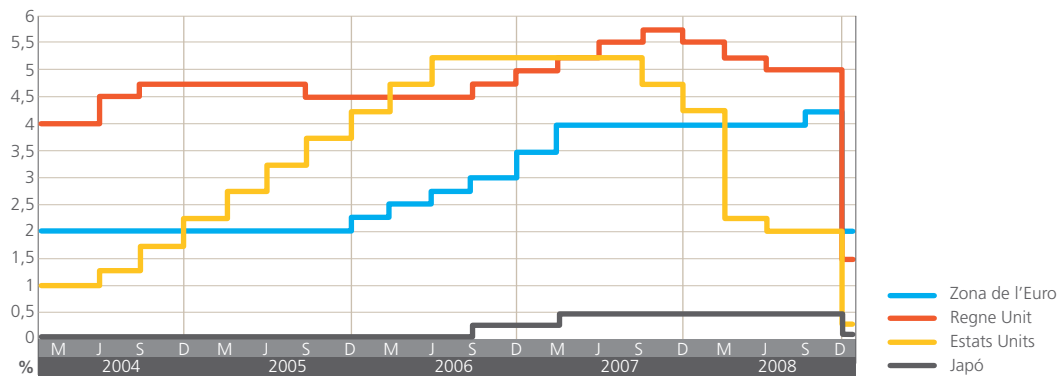
L'exercici 2008 s'ha caracteritzat per la baixada general dels tipus d'interès. En aquest sentit, durant l'any passat, el Banc Central Europeu va situar el tipus d'interès de referència en el 2,0% el mes de desembre, des del 4,0% en què es trobava el mes de gener. Així mateix, el Regne Unit també va baixar els seus tipus fins a situar-los en l'1,50%, mentre que els Estats Units

i el Japó van tancar l'any amb els tipus molt pròxims al 0%, concretament del 0,25% i el 0,10% respectivament.

Així mateix, cal destacar la positivització de la corba de tipus a llarg termini, la qual cosa suposa millors rendibilitats per als clients dels productes d'estalvi-inversió a llarg termini, com ara per exemple les rendes vitalícies i temporals.

L'exercici 2008 s'ha caracteritzat per una baixada general dels tipus d'interès per part dels Bancs Centrals

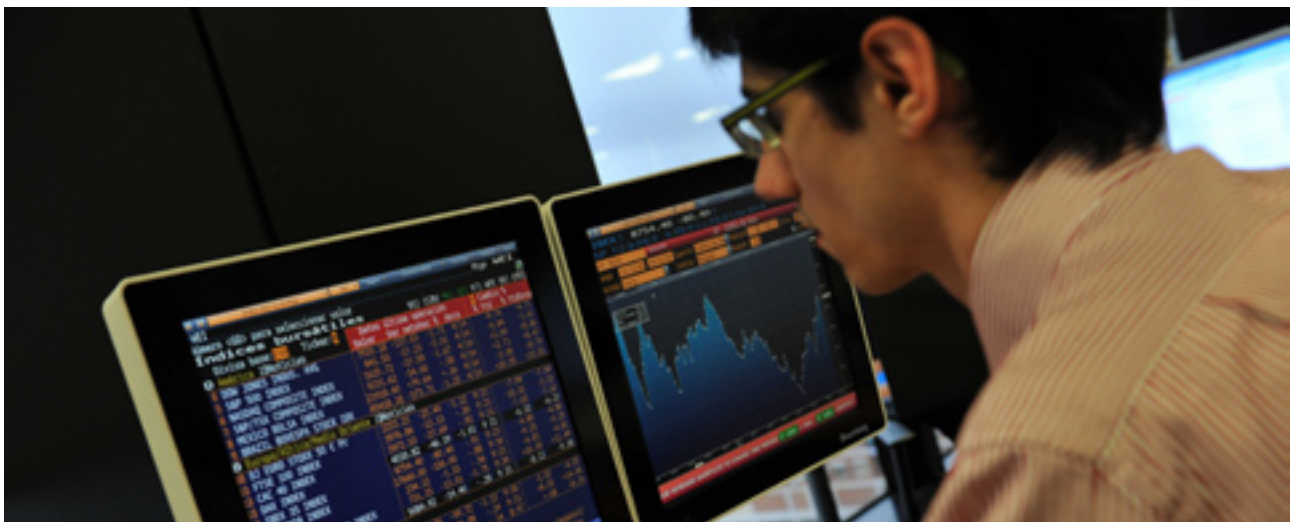
Tipus d'interès de referència dels bancs centrals

Estalvi financer familiar a Espanya

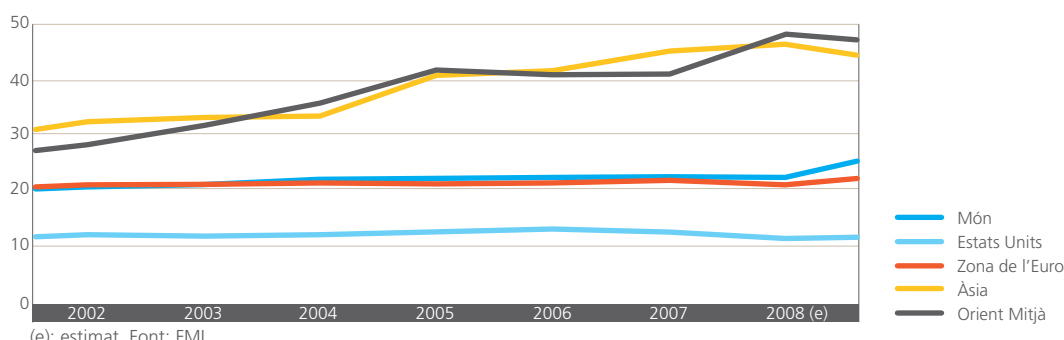
L'estalvi de les famílies espanyoles s'ha estimat en el 6,4% del Producte Interior Brut el 2008, xifra que suposa un retrocés respecte al 8,7% del 2007 i el 15% sobre la renda disponible a què es va arribar el 1994. A això hi han contribuït diversos factors, si bé destaca l'alça en el ritme de consum registrat des d'aquesta data. El 2008, l'estalvi financer de les famílies ha superat

els 1,7 bilions d'euros, acumulant un creixement interanual mitjà del 9% des del 1990, però amb una forta caiguda del 10% respecte a l'exercici precedent. Aquesta xifra representa el 167% del PIB, dada que se situa en línia amb els estàndards d'estalvi dels països més desenvolupats. L'Estalvi Nacional Brut en percentatge sobre el PIB a Espanya se situa en un 20%, lleugerament per sota de la mitjana de la Zona Euro, on va ser del 21,8%.

2. Evolució de l'entorn i del sector

Evolució de la taxa d'estalvi en % sobre el PIB

(e): estimat. Font: FMI

L'estalvi financer familiar a Espanya

	1990		2008 (e)		Creixement Anual Mitjà 08/90	Creixement 08/07
	Milions €	%	Milions €	%		
Dipòsits	217.891	61%	789.000	46%	7%	8%
Renda variable	44.021	12%	337.000	20%	12%	-36%
Fons d'inversió	7.941	2%	152.400	9%	18%	-26%
Assegurances de vida	7.095	2%	136.133	8%	18%	2%
Plans de pensions	3.215	1%	78.408	5%	19%	-9%
Renda fixa	25.523	7%	44.000	3%	3%	-8%
Altres	50.062	15%	185.459	9%	8%	2%
TOTAL	355.748	100%	1.722.400	100%	9%	-10%

Font: Inverco

Les assegurances de vida i els plans de pensions mantenen creixements interanuals mitjans del 18% i el 19%, respectivament, des del 1990 i tots dos productes representen el 13% del total de l'estalvi familiar, dades que se situen en línia amb les del 2007. Això no obstant, durant l'exercici 2008 el ritme de creixement s'ha alentit, bo i mostrant un lleuger creixement del 2% en les assegurances de vida i un fort decreixement en el volum d'estalvi dipositat en els plans de pensions, el qual és degut principalment al menor volum d'aportacions i sobretot a la revaloració negativa.

Cal destacar especialment l'evolució dels dipòsits, que suposen gairebé la meitat de l'estalvi financer total de les famílies, ja que incrementen el seu pes un 8% respecte a l'any 2007 i són els productes que han registrat un creixement més gran en aquest mateix any. En termes de pes sobre el total els segueixen la renda

variable, que representa el 20% del total i ha disminuït un 36%, i els fons d'inversió, els quals, després d'un decreixement del 26% en el volum d'actius, representen el 9%, lleugerament per sobre de les assegurances de vida.

En l'anàlisi del desenvolupament del nivell d'estalvi financer familiar, cal tenir en compte que la reducció ha estat motivada per dos factors. D'una banda, una menor valoració dels instruments amb actius cotitzats, principalment accions i fons d'inversió, i, de l'altra, un millor flux d'estalvi nou aportat per les famílies.

Malgrat això, podem concloure que, en conjunt, el nivell d'estalvi financer de les famílies espanyoles al tancament de l'exercici 2008 s'acosta als estàndards dels països més desenvolupats. Només els Estats Units, el Japó i alguns països europeus acumulen un percentatge d'estalvi sobre el Producte Interior Brut superior a l'espanyol.

El 2008 s'ha produït una reducció en el volum d'estalvi financer de les famílies espanyoles, motivada per una menor valoració dels instruments amb actius cotitzats i per un millor flux d'entrada d'estalvi nou

Evolució del sector assegurador i de pensions

L'assegurança de vida

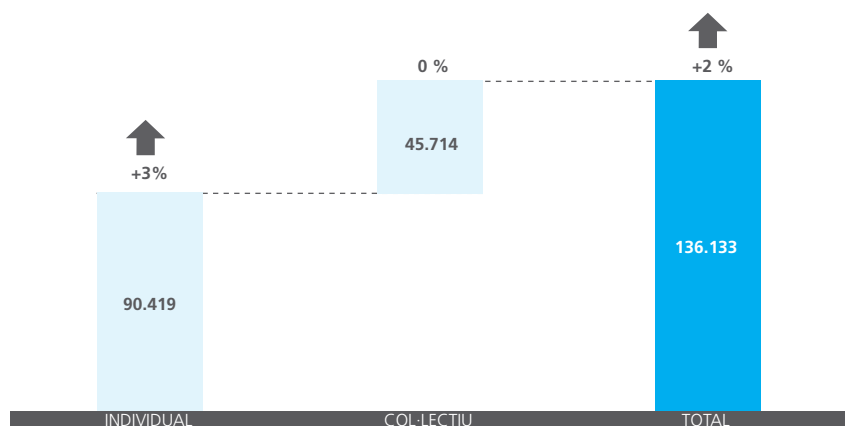
El volum total d'estalvi dipositat en assegurances de vida a finals del 2008 és de 136.133 milions d'euros, xifra que representa un modest augment del 2% respecte a l'exercici anterior. Aquest discret percentatge coincideix amb el del 2007. En aquest any va entrar en vigor un nou règim fiscal, amb el qual s'igualava el tracte de l'estalvi finalista a llarg termini amb el de la resta d'instruments.

Un any més, dos terços de l'estalvi gestionat total dipositat corresponen a assegurances individuals, mentre que la resta estan canalitzats a través de pòlisses d'asseguracions col·lectives. Pel que fa al seu creixement, les assegurances de vida individuals han crescut un 3%, un 1% menys que el 2007, mentre que l'estalvi dipositat en assegurances col·lectives s'ha mantingut estancat, com ja va passar en aquest mateix any.

El nombre de persones assegurades a Espanya a través d'asseguracions de vida de qualsevol tipus ja suma en conjunt 32.910.916, després de la incorporació de 882.488 assegurats nous el 2008. Del total d'assegurats, el 71% correspon a assegurances de vida-risc (23,5 milions), mentre que un 29% correspon a assegurances de vida-estalvi (9,5 milions). En aquest darrer ram, l'estalvi mitjà gestionat per assegurat s'ha situat en els 13.890 euros, la qual cosa suposa una disminució de 563 euros respecte al 2007. Les assegurances col·lectives disposen de 27.397 euros d'estalvi mitjà per assegurat, davant els 11.117 euros d'estalvi mitjà en el cas de les assegurances individuals.

Cal destacar que l'activitat pròpia del negoci assegurador de vida-estalvi presenta un decreixement el 2008 valorat en 2.070 milions d'euros, la qual cosa obeeix al fet que les primes ingressades han estat inferiors als rescats i prestacions abonades. És gràcies a la revaloració de les reserves matemàtiques que s'ha

L'assegurança de vida el 2008: volum gestionat

Font: ICEA. En milions d'euros.

registrar un modest creixement de 1.895 milions d'euros.

Pel que fa a productes, cal destacar el positiu desenvolupament dels PIES - Pla Individual d'Estalvi Sistemàtic, nascuts arran de l'última reforma fiscal introduïda pel Govern. Després de dos anys en el mercat, aquest nou producte acumula un volum total de 1.176 milions d'euros d'estalvi procedents de 329.000 assegurats. D'altra banda, és molt ressenyable el creixement dels PPA - Plans de Previsió Assegurat el 2008, que han tret partit de la garantia de rendibilitat que poden oferir a qualsevol termini escollit pel client, un factor de gran interès especialment en un entorn financer convuls com el del 2008 i per a clients que es trobin a prop de l'edat de jubilació. A través d'aquest producte, l'assegurat pot gaudir dels mateixos beneficis fiscals dels plans de pensions i dels traspessos sense cap cost entre tots dos instruments. Un volum de 3.355 milions d'euros, amb un creixement del 295% respecte al volum d'estalvi acumulat el 2007 i un total de 353.000 assegurats confirmen el bon ritme d'activitat d'aquesta modalitat.

A Espanya són gairebé 33 milions les persones cobertes a través de pòlisses d'asseguracions de vida. El 71% correspon a assegurances de vida-risc, mentre que el 29% restant correspon a assegurances de vida-estalvi

Després de dos anys en el mercat, els PIES acumulen un volum total de 1.176 milions d'euros d'estalvi procedents de 329.000 assegurats

2. Evolució de l'entorn i del sector

Les assegurances de vida-risc, però, s'han vist més afectades pel complex entorn macroeconòmic i el seu volum de primes ha disminuït un 3%, bo i frenant el progressiu creixement que s'havia registrat des d'exercicis precedents. L'alentiment del mercat immobiliari i el seu efecte en les assegurances vinculades a préstecs immobiliaris és, sense cap dubte, una de les causes que expliquen aquesta caiguda.

Finalment, cal destacar que les prestacions per sinistres han suposat 1.272 milions d'euros el 2008, amb un creixement del 32% respecte a l'exercici 2007. Del total, un 54% correspon a contractes individuals, gamma que ha crescut un 11%, mentre que les corresponents a contractes d'assegurances col·lectives han augmentat un 69%.

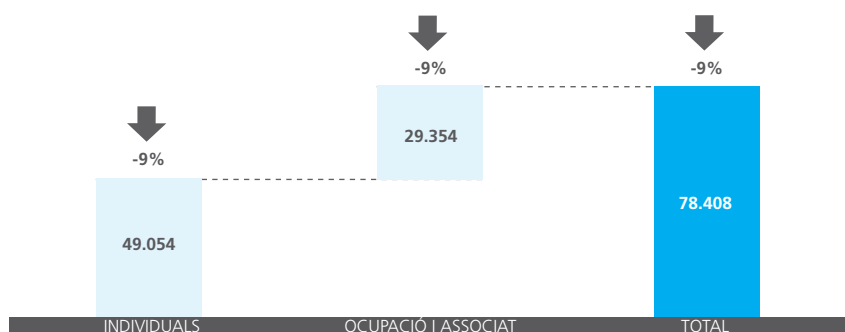
Plans de pensions

El volum total d'estalvi gestionat el 2008 pels plans de pensions se situa en 78.408 milions d'euros, xifra que suposa una caiguda del 9% respecte a l'any anterior i que destaca negativament enfront del creixement del 7% registrat el 2007. El comportament negatiu de les Borses de Valors a nivell mundial ha afectat les carteres dels Fons, fet que ha contribuït al descens del patrimoni global en el sector. Així mateix, el volum d'aportacions també ha disminuït, i tot i registrar un saldo net de gairebé 1.900 milions, aquestes no han estat suficients per evitar el descens de patrimoni.

En línia amb la distribució registrada el 2007, un 63% de l'estalvi està dipositat en plans individuals i el 37% es troba en plans d'ocupació i associats. Totes dues modalitats, individual i col·lectiva, han disminuït el seu ritme de creixement. De l'increment del 9% del 2007, els plans individuals passen a decreïxer un 9% el 2008, mentre que els col·lectius també cauen un 9% davant el creixement del 3% recollit l'any passat.

D'altra banda, cal destacar que les aportacions brutes han estat un 14% inferiors a les del 2007, i sumen 6.006

Els plans de pensions el 2008: volum gestionat

Font: INVERCO. En milions d'euros.

milions d'euros. Això no obstant, l'increment del 7% en l'import de les prestacions pagades als participis, que ha arribat als 4.140 milions d'euros, ha suposat que el flux net (aportacions – prestacions) hagi estat un 40% inferior el 2008. Cal subratllar que el flux net ja va decreïxer fortament el 2007, mentre que el 2006 es va mantenir en nivells molt semblants als del 2003, 2004 i 2005. A més de la situació macroeconòmica general, cal contextualitzar aquest descens en el segon exercici després de l'entrada en vigor de la reforma fiscal. Cal recordar que en aquesta es van modificar els límits d'aportació i es va eliminar la reducció del 40% en les prestacions percebudes en forma de capital, entre altres canvis.

L'estructura de la cartera de Fons de Pensions s'ha modificat notablement el 2008: ha augmentat el percentatge de renda fixa del 47% al 59% i ha disminuït la inversió en renda variable del 24% al 17%, en línia amb els esdeveniments abans explicats en relació amb els mercats borsaris.

Malgrat això, una mirada més en perspectiva, constata canvis profunds en l'estructura de la cartera dels fons de pensions espanyols. Un d'aquests és l'increment del pes de la renda variable, que ha passat del 4% del 1995 al 17% el 2008, mentre que el pes de la renda fixa s'ha reduït d'un 74% el 1995 al 59% el 2008. Un altre canvi destacat és l'augment dels actius en inversió

Després de diversos exercicis de creixement, el 2008 la tendència es trenca i el volum d'actius dipositats en plans de pensions cau un 9%

A Espanya hi ha més de 10 milions de comptes de participis de plans de pensions i aproximadament un 40% de la població activa té contractat un pla de pensions

internacional, els quals ja representen un 26% del total de la cartera el 2008, mentre que el 1995 eren inexistents.

Pel que fa al nombre de partícips, el 2008 ha augmentat en 240.000 el nombre de comptes partícips, que ja ha superat els 10 milions. Eliminant l'efecte d'aquelles persones que són partícips de més d'un pla, el nombre total al tancament del 2008 s'estima en vuit milions de persones. L'edat mitjana dels partícips se situa en els 45 anys i al voltant del 34% té una edat compresa entre els 41 i 51 anys, mentre que el 24% correspon a la franja d'edat compresa entre els 31 i 40 anys. En total, es pot concloure que aproximadament un 40% de la població ocupada disposa d'un pla de pensions.

Això no obstant, després de quinze anys de creixement ininterromput, el mercat espanyol encara és lluny dels estàndards dels països econòmicament més propers. Així, queda camí per recórrer fins a equiparar el nivell de desenvolupament d'aquests instruments amb el nivell de països del nostre entorn econòmic més pròxim.

Assegurances de no-vida

Durant l'any 2008, els rams de no-vida han acumulat un volum de primes de 32.429 milions d'euros, la qual cosa suposa un increment del 2% respecte al 2007. L'evolució, però, va ser molt desigual; així, mentre que les assegurances d'automòbil van registrar un retrocés del 2%, les assegurances de multiriscos i de salut van créixer a un ritme del 8%. L'elevat pes del ram d'automòbils, que representa un 38% del total, ha influït notablement en el desenvolupament del sector, i ha contribuït a l'alentiment general.

Les assegurances de salut i les de multiriscos són les modalitats que registren els percentatges de creixement més grans respecte a l'exercici 2007, mentre que les d'automòbils decreixen un 2%

Les assegurances de no-vida el 2008: primes

Negoci	2008	2007	% Increment
Assegurances d'Automòbil	12.319	12.548	-2%
Assegurances de Multiriscos	5.884	5.465	8%
Assegurances de Salut	5.825	5.406	8%
Resta de Rams de No-Vida	8.401	8.361	0%
TOTAL	32.429	31.780	2%

Font: ICEA. En milions d'euros.

Novetats legislatives de l'any 2008

Al llarg de l'any 2008 s'han produït diferents novetats legislatives relacionades amb l'activitat de SegurCaixa Holding. Les més importants són el Reial Decret 1720/2007, en matèria de protecció de dades personals, i l'Ordre EHA407/2008, que afecta la normativa de plans i fons de pensions.

Pel que respecta a la primera, el Reial Decret 1720/2007 –que va entrar en vigor amb caràcter general el 19 d'abril de 2008– cobreix l'àmbit legislatiu relatiu a la necessitat de fixar criteris aplicables als fitxers i tractaments de dades personals no automatitzats.

El reglament aclareix què s'entén per fitxers i tractaments relacionats amb activitats personals o domèstiques i, alhora, aporta un conjunt de definicions que ajuden a entendre la norma, la qual cosa és especialment necessària en un àmbit tan vinculat a la tècnica com és el de la protecció de dades personals. A més fixa un criteri homogeni per al còmput de terminis, evitant així distincions que poguessin suposar diferències de tracte dels fitxers públics respecte als privats.

D'altra banda, aborda els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició al tractament i aclareix aspectes importants per al tràfic ordinari, com l'aplicació de criteris específics a determinats fitxers de titularitat privada que per la seva transcendència ho requerien, com els relatius a la solvència patrimonial i crèdit i els utilitzats en activitats de publicitat i prospecció comercial.

Pel que fa a l'Ordre EHA407/2008, de 7 de febrer, té per objecte el desenvolupament de determinades matèries regulades en el Reglament de plans i fons de pensions.

Aquesta Ordre conté un desenvolupament sobre l'activitat dels actuaris i les normes actuàries aplicables als plans de pensions. S'hi fixen els requisits que hauran d'incorporar com a annex a les seves especificacions aquells plans de pensions que incloguin prestacions definides per a totes o algunes de les contingències o prestacions causades, així com els criteris relacionats amb hipòtesis demogràfiques, financeres i econòmiques concretes que s'hagin d'aplicar en el càlcul de les provisions matemàtiques o de la resta de provisions tècniques.

Pel que respecta a les hipòtesis demogràfiques, i per evitar l'inconvenient que pot suposar la utilització de taules demogràfiques desfasades, s'han definit els requisits que han de complir les taules de mortalitat, supervivència i invalidesa que han d'aplicar els plans de pensions.

Adicionalment, l'Ordre inclou un desenvolupament de certs aspectes del règim jurídic en matèria d'inversions dels fons de pensions. S'hi detalla, per exemple, què hem d'entendre per 'agents financers' a efectes de la norma reglamentària, el règim aplicable als instruments derivats, el concepte d'actiu financer estructurat i els criteris de qualificació creditícia aplicables.

Les dues principals novetats legislatives el 2008 han estat el Reial Decret 1720/2007, en matèria de protecció de dades personals, i l'Ordre EHA407/2008, que afecta la normativa de plans i fons de pensions